

Els molins de Llinars i el Paraigo (Pollença)

	Ma-10, km 3,600
15 min	Barrera de Llinars
05 min	Font de Llinars
1h 05 min	Coll de Tirapau
05 min	El Paraigo
1h	Font de Llinars
20 min	Ma-10, km 3,600

Total: 2h 50 min (Temps aproximat de marxa, sense les autrades)

Començam a caminar a l'inici del camí de Llinars, a la carretera Pollença-Lluc (Ma-10), a l'altura del km 3,600, a l'inici de la vall d'en March. Passam un barrera de metall, oberta, amb un cartell que diu 'Can Tixado', amb xiprers a la dreta. A l'esquerra, vora una altra barrera, la vista arriba fins al puig Tomir. Mentre, a la dreta, a les parets tallades, hi ha el denominat Salt de Llinars. El camí és de carro, asfaltat. A la dreta observam un redol d'alzines, mentre que a l'esquerra tenim una paret de totxos. Passam una graella per a les ovelles i deixam un camí a la dreta, vora un bloc elèctric. El camí volta cap a la dreta i deixam a la dreta les cases de Can Tixador, on es troba el primer molí, modificat. Un poc després, trobam a la dreta el segon molí d'aigua, amb canal i cup, amb les cases a la dreta; tenen tres plantes d'alçat, amb heures, i portal rodó. Alguns metres més amunt, anam momentàniament per la dreta per observar el molí des de la part alta. Retornats al camí principal, el camí volta a la dreta. Poc després, observam el tercer molí, amb el seu cup i la caseta reformada. També podem veure, més amunt, el quart molí.

El quart molí és el que es troba més genuïnament conservat. Té la casa-obrador, amb carrera empedrada, pedrís, forn i soll; a l'interior, es pot veure l'arc del carcabà, on se situaven les moles. L'aigua era conduïda per una canal fins al cup, una torre tronco-piramidal de devers 8 m d'alçada, per on es precipitava. Amb la força de l'aigua, es movia la roda mecànica amb els alarbs, una mena de cullera que feia girar l'eix que feia girar les moles. L'aigua sortia per una mina i era conduïda al molí de més avall. El gra era abocat dins la tremutja, que el distribuïa entre les moles, que el transformaven en farina.

Els molins de Llinars és un conjunt de sis molins d'aigua fariners que ja existien abans de la conquesta de Jaume I. Els noms dels sis molins són: de Baix d'en Tixador, d'en Solivelles, d'en Jaume Tixador, de Madò Teresa Roqueta, d'en Ventet i de Llinars. El d'en Jaume fou el darrer que funcionà; deixà de moldre a la dècada de 1950 (Vilanova, B.; Cerdà, M.: "La Vall d'en March i el molins de Llinàs. Itineraris de Pollença, 4", p. 21).

El camí volta a l'esquerra i a la dreta, des d'on podem veure el quart i el cinquè molins; més endavant, hi ha les restes del sisè molí. Immediatament, arribam a la barrera del "Predi Llinàs". Alguns metres abans de la barrera, davant el cup del cinquè molí, parteix per l'esquerra el camí, escalonat. A la dreta, discorre una paret seca que acaba en una altra paret transversal, que hem de passar per una barrereta. Després de la barrera, enllaçam amb un camí de carro, que agafam per l'esquerra, deixant de banda el de la dreta, que davalla a les cases de Llinars. El camí passa un torrent, amb alzines i garballons i anam per la dreta, amb una paret a la dreta. Ben a prop, es troba la font de Llinars; té una mina alta, d'arc rodó i un canal al centre. A la dreta, s'estenen els horts de les cases de Llinars, amb vista sobre les cases.

Des de la font de Llinars, continuam per un tirany a l'esquerra, en pujada pel coster en forma de comellar que patí un incendi fa més de 13 anys. Més a la dreta queda el camí del coll dels tords i de les rotes de Can Sales. Ens envolten carritxeres, rapa i cebes marines. La vista enrere ens permet veure les cases de Llinars. El comellar puja cap a les Penyes Vermelles (527 m). A poc més d'un quart d'hora de la font, arribam a un collet, amb càrritx i roques i alguns exemplars de garballó. En tendència a l'esquerra, a un quart d'hora del collet assolim la paret que servia de partió entre Llinars i Son Grua. Paret amunt, passam vora un gran pi entre el càrritx i, poc després,

arribam a un collet i assolim la carena que ens permet veure la panoràmica cap al port de Pollença. A l'esquerra queden les Penyes Vermelles i a la dreta, el comellar fons solcat pel torrent de Llinars. Anam vers el capçal de la coma i arribam a un esperó tallat damunt el coll de Tirapau. Des d'aquí podem veure el castell del Rei i el Paraigo. Davallam cap al coll i hi arribam en sis o set minuts. En el coll de Tirapau (485 m), deixam a la dreta un camí que davalla cap a les cases de Ternelles, pel pla del Bou. Des del coll, una curta pujada de cins o sis minuts ens deixa a la roca coneguda amb el nom del Paraigo (522 m); el nom deu venir de la forma abalmada o fungiforme de la roca, bon recer en cas de pluja. Pels voltants, remarcam exemplars de boix. És impressionant el desert calcari del coster sud del puig Gros de Ternelles i les vistes panoràmiques que s'hi contemplen. A uns dotze o tretze minuts amunt, es troba la recòndita font de les Creus.

Des del Paraigo, tornam enrere per la mateixa ruta i arribam novament a la font de Llinars. Davallam pel camí dels molins i, una vegada a la carretera, podem arribar a Pollença pel GR-221, que agafam vora can Pontico.

Gaspar Valero i Martí
Grup Segall-Caires Culturals 24-02-08